

B.Com. Semester - 3 (CBCS) Examination
Oct/Nov - 2025 [New Course]
Cost Accounting - 1(Core)

Time: 2:30 Hours

Marks:70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ એક કંપનીની એક વસ્તુ ત્રણ પ્રક્રિયા A, B અને C માંથી પસાર થાય છે. A અને B પ્રક્રિયાનો બગાડ 100 (૨૦) એકમોના રૂ 10 લેખે વેચવામાં આવે છે, જ્યારે C પ્રક્રિયાનો બગાડ 100 એકમોના રૂ 80 લેખે વેચવામાં આવે છે. આ સિવાય જાન્યુઆરી 2025 ને લગતી ત્રણેય પ્રક્રિયાની વિગતો નીચે મુજબ છે.

વિગત	A	B	C
માલસામાન	12,000	8,000	4,000
મજૂરી	16,000	12,000	6,000
સીધા ખર્ચા	2,440	1403.75	8,924
અન્ય કારખાના ખર્ચ	3,500	3800	4,200
ઉત્પાદન (એકમો)	19,500	18,800	16,000
સામાન્ય બગાડ	2%	5%	10%

પ્રક્રિયા-A માં 20,000 એકમો એકમદીઠ રૂ 1 ના ભાવે દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. ઉપરની માહિતી પરથી ત્રણેય પ્રક્રિયાનાં ખાતા તથા અસામાન્ય બગાડનું ખાતું અને અસામાન્ય વધારાનું ખાતું તૈયાર કરો.

અથવા

પ્રશ્ન-૧ એક વસ્તુ બે જુદી જુદી પ્રક્રિયા A અને પ્રક્રિયા B માંથી પસાર થાય છે. અને પછી તેને તૈયાર માલના સ્ટોક ખાતે લઈ જવામાં આવે છે. પ્રક્રિયા A નું ઉત્પાદન પ્રક્રિયા B ખાતે જાય છે અને પ્રક્રિયા B નું ઉત્પાદન તૈયાર માલના સ્ટોક ખાતે જાય છે. 31/03/2025 ના રોજ પૂરા થતા માસ દરમિયાન પ્રક્રિયા A માં માલસામાનના 1,000 એકમો એકમ દીઠ રૂ. 20 લેખે દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા અને અન્ય જરૂરી માહિતી નીચે મુજબ છે.

વિગત	પ્રક્રિયા A	પ્રક્રિયા B
પરચુરણ માલસામગ્રી રૂ.	1,100	2,650
પ્રત્યક્ષ મજૂરી રૂ.	10,000	11,000
ઉત્પાદન ખર્ચા રૂ.	7,000	7,500
ખરેખર ઉત્પાદન	એકમો 900	એકમો 830
સામાન્ય બગાડ (દાખલ કરેલ એકમોના)	5%	10%
બગાડની વેચાણ કિંમત રૂ.(યુનિટ દીઠ)	2	5

ઉપરની માહિતી પરથી પ્રક્રિયાના ખાતા તૈયાર કરો અને દરેક પ્રક્રિયા દીઠ પડતર કિંમત શોધી કાઢો તદ્દપરાંત અસામાન્ય બગાડ કે વધારા અંગેના ખાતા પણ તૈયાર કરો.

પ્રશ્ન-૨ ખુશી કં. માં કુલ ચાર વિભાગો છે A, B અને C ઉત્પાદન વિભાગ તથા D સેવા વિભાગ છે. એક મહિનાના (૨૦) ખર્ચની વિગત નીચે પ્રમાણે આપવામાં આવી છે.

વિગત	રકમ રૂ.
પરોક્ષ ખર્ચ	1,000
ભાડુ	2,200
ચંત્ર મરામત	1,200
ઘસારો	900
વીજળી	220
સુપરવિઝન ખર્ચ	3,000
વીમાનું પ્રીમિયમ	1,000
પાવર	1,800
કુલ ખર્ચ	11,320

ઉપરના ચાર વિભાગની બીજી માહિતી નીચે પ્રમાણે હતી.

વિગત	A	B	C	D
રોકેલી જગ્યા (ચો. ફૂટ)	250	150	100	50
મજૂરોની સંખ્યા	24	16	12	8
પ્લાન્ટની કિંમત	રૂ. 24,000	રૂ. 18,000	રૂ. 12,000	રૂ. 6,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	રૂ. 8,000	રૂ. 6,000	રૂ. 4,000	રૂ. 2,000
ખરેખર પાવરની વપરાશ	રૂ. 800	રૂ. 400	રૂ. 400	રૂ. 200

ઉપરના ખર્ચો જુદાજુદા વિભાગો વચ્ચે યોગ્ય ધોરણે ફાળવો.

અથવા

પ્રશ્ન-૨ જુનાગઢ લિ. ચોપડામાંથી ઓગસ્ટ 2025 ની નીચેની વિગતો મળે છે.

વિગત	ઉત્પાદન વિભાગ		સેવા વિભાગ		
	A	B	C	D	E
પરોક્ષ માલસામાન રૂ.	560	280	340	700	320
પરોક્ષ મજૂરી રૂ.	648	624	592	380	436
મિલકતની કિંમત રૂ.	16000	8000	14 000	10,000	12,000
કામદારોની સંખ્યા	150	100	75	100	125
રોકીલ જગ્યા (ચો. મિ.)	400	200	100	200	100
કિલો વોટ કલાકો	8,000	6,000	2,000	2,000	2,000
પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકો	5,000	5,000			
માંગણી પત્રક ની સંખ્યા	1,000	300			

ઘસારો મિલકતની કિંમત પર 12% લેખે વાર્ષિક ગણવામાં આવે છે.

વિગત	રકમ રૂ.
પાવર વીજળી	6,000
ભાડુ કરવેરા	1,000
સુપરવિઝન	4,400
મિલકતોનો વીમો	120

ઉપરોક્ત માહિતી પરથી ઉત્પાદન વિભાગ માટે પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાતનો દર શોધો. C, D અને E સેવા વિભાગ અનુક્રમે ઓજાર, મરામત અને સંગ્રહ વિભાગો છે.

પ્રશ્ન-૩ નીચેની વિગતો કાજલ લિ. ના ચોપડામાંથી એપ્રિલ 2025 માટેની છે :

(૧૫)

એપ્રિલ માસમાં શરૂનાં કામદારો	1180
એપ્રિલ માસમાં આખરનાં કામદારો	820
આ માસમાં રાજીનામું આપી છૂટા થયેલા કામદારો	28
આ માસમાં છૂટા કરવામાં આવેલા કામદારો	42
આ માસમાં ખાલી જગ્યા પર નવા નિમાયેલા કામદારો	20
વિસ્તરણ યોજનાને કારણે નિમાયેલા કામદારો	45

મજૂર ફેરબદલી દર શોધો :

- (1) છૂટા થયેલા કામદારોની પદ્ધતિ
- (2) નવા નિમાયેલા કામદારોની પદ્ધતિ
- (3) સંયુક્ત પદ્ધતિ
- (4) દરેક પદ્ધતિ માટે સમકક્ષ વાર્ષિક ફેરબદલી દર

અથવા

પ્રશ્ન-૩ એક કામદારને એક કાર્ય પૂરું કરવા માટે 12 કલાક આપવામાં આવે છે, પરંતુ તે કામ તે 9 કલાકમાં પૂર્ણ કરે છે. તેને કલાકના ₹ 2નાં દરથી વેતન ચૂકવવામાં આવે છે. ઉત્પાદનમાં માલસામગ્રીની પડતર ₹ 8 છે અને કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ પ્રત્યક્ષ મજૂરીનાં 150% છે.

નીચેની યોજના મુજબ વસ્તુની કારખાના પડતર શોધો.

- (1) હેલ્સી પ્રીમિયમ યોજના
- (2) રોવન પ્રીમિયમ યોજના
- (3) કાર્યવેતન યોજના

પ્રશ્ન-૪ બાલુ લિ. એક પેદાશનું ઉત્પાદન કરે છે. વર્ષ 2024-25 માટે નીચેની વિગતો એકત્રિત કરવામાં આવી છે : (૧૫)

- (1) પેદાશની વાર્ષિક માંગ 9,000 એકમો.
- (2) દરેક વરદી મૂકવાનો ખર્ચ ₹ 200.
- (3) એકમદીઠ વાર્ષિક વહન ખર્ચ ₹ 10.
- (4) માસિક સરેરાશ વપરાશ 750 એકમો.
- (5) માસિક ઓછામાં ઓછો વપરાશ 450 એકમો.
- (6) પુનઃવરદી સમય 1 થી 5 મહિના.

ઉપરની માહિતી પરથી ગણો :

- (અ) આર્થિક વરદી જથ્થો
- (બ) વર્ષમાં મૂકવાના ઓર્ડરની સંખ્યા
- (ક) પુનઃવરદી સપાટી
- (ડ) ગુરુતમ સપાટી
- (ઈ) લઘુતમ સપાટી
- (ફ) સરેરાશ સ્ટોક સપાટી (આર્થિક વરદી જથ્થાને આધારે)
- (ગ) સલામતી જથ્થો

અથવા

પ્રશ્ન-૪ નીચે દર્શાવેલ માહિતી પરથી માલસામાન ફેરબદલી-દર અને માલસામાન ફેર બદલી મુદતની ગણતરી કરો.

વિગત	માલસામાન X	માલસામાન Y
શરૂઆતનો સ્ટોક રૂ.	37,500	17,500
ખરીદી રૂ.	1,17,500	52,500
સરેરાશ સ્ટોક	27,500	12,500

ENGLISH VERSION

Que.1 A product of a company passing from three processes A. B and C. Wastage of process A and B is sold @ Rs. 10 for 100 units. Wastage of process C is sold @ Rs. 80 for 100 units. Details regarding processes for the month of January 2025 are as under. (20)

Particulars	A	B	C
Material	12,000	8,000	4,000
Labour	16,000	12,000	6,000
Direct Expenses	2,440	1403.75	8,924
Factory Overheads	3,500	3800	4,200
Production (Units)	19,500	18,800	16,000
Normal wastage	2%	5%	10%

20,000 units were introduced in Process A at Rs. 1 per unit. Prepare Process Accounts of all three processes and prepare Abnormal Wastage Account and Abnormal Gain.

OR

Que.1 A product passes throughout to distinct process A and B and thereafter. It is transferred to finish stock. The output of process A passes to B and that of B to finished stock. During the month ending on 31/03/2025, 1000 units of raw materials valued at Rs 20 per unit were issued to process-

Particulars	Process- A	Process- B
Other direct materials Rs.	1,100	2,650
Direct wages Rs.	10,000	11,000
Manufacturing expenses Rs.	7,000	7,500
Actual output	Units 900	Unit 830
Normal wastage (percentage of input)	5%	10%
Sales value of wastage (per unit) Rs.	2	5

from the above information you are required to prepare process accounts and find out the cost per unit of each process. Also give the abnormal wastage or abnormal gain accounts.

Que.2 Khushi company is having four departments A B and C are producing department and D is a service Department. the actual cost for a period of one month is under: (20)

Particular	Rs.
Indirect expenses	1,000
Rent	2,200
Plant repairs	1,200
Depreciation	900
Lighting	220
Supervision expenses	3,000
Insurance premium of plant	1,000
Power	1,800
Total	11,320

the following data is also available in respect of four departments:

Particular	A	B	C	D
Area occupied square feet	250	150	100	50
Number of workers	24	16	12	8
Value of plant	Rs. 24,000	Rs.18,000	Rs.12,000	Rs. 6,000
Direct wages	Rs. 8,000	Rs. 6,000	Rs. 4,000	Rs. 2,000
Actual power used	Rs. 800	Rs. 400	Rs. 400	Rs. 200

Apportion the costs to the various departments on the suitable basis.

OR

Que.2 following details from the books of Junagadh Ltd. Are available for August 2025.

Particular	Production department		Service department		
	A	B	C	D	E
indirect material Rs.	560	280	340	700	320
Indirect labour Rs.	648	624	592	380	436
Value of assets Rs.	16000	8000	14 000	10,000	12,000
No. Of workers	150	100	75	100	125
Space occupied (Sq.m.)	400	200	100	200	100
Kilo watt hours	8,000	6,000	2,000	2,000	2,000
Direct labour hours	5,000	5,000			
No. Of material requisition	1,000	300			

Depreciation is charged at 12% p.a. on value of assets.

Particulars	Amount Rs.
Power electricity	6,000
Rent and Taxes	1,000
Supervision	4,400
Assets of insurance	120

From the above given details, find out absorption rate of overheads for production department.

C,D and E of service department are respectively tools, repairs and storage departments.

Que.3 Following details are obtained from the books of Kajal Ltd. for April, 2025

(15)

Workers at the beginning of April	1,180
Workers at the end of April	820
Workers resigned during the month	28
Workers suspended during the month	42
Workers newly recruited in place of workers left during the month	20
Newly appointed under expansion plan	45

Calculate Labour turnover rate as per:

- (1) Separation method.
- (2) Replacement method.
- (3) Flux method
- (4) Equivalent Annual Turnover Rate under all three methods.

OR

Que.3 A worker has been allowed to complete a work in 12 hours, but he completes the work in 9 hours. Labour rate per hour is Rs. 2. If cost of material is Rs. 8 and factory overheads are 150% of direct labour, find out factory cost as per following methods:

- (1) Halsey plan
- (2) Rowan plan
- (3) Piece Rate System

Que.4 Balu Co. manufactures a product. The following particulars were collected for the year 2024-25: (15)

(1) Annually demand of the product	9,000 units
(2) Cost of placing an order	Rs.200
(3) Annual carrying cost per unit	Rs. 10
(4) Average usage	750 units per month
(5) Minimum usage	450 units per month
(6) Re-order period	1 to 5 months

Compute from the above :

- (1) Economic Order Quantity
- (2) Number of orders to be placed in a year
- (3) Re-order level
- (4) Maximum level
- (5) Minimum level
- (6) Average stock level (on the basis of EOQ)
- (7) Safety stock level.

OR

Que.4 Calculate material turnover ratio and turnover period from the following details.

Particular	Materials X	Material Y
Opening stock	37,500	17,500
Purchases	1,17,500	52,500
Average stock	27,500	12,500
